

Téma: Psychické procesy a stavy

Třída: 8.

Časová dotace: 45 min.

Vzdělávací oblast RVP ZV: Člověk a zdraví

Vzdělávací obor: Výchova ke zdraví

Tematický celek: Psychické procesy a stavy

Výchovně vzdělávací cíle: seznámit se s pojmy vjem, smyslové vnímání, sociální vnímání, poznávání, uvědomit si součinnost smyslových orgánů.

Kompetence:

Komunikativní – po aktivitách diskutují s učitelem i mezi sebou o svých poznatcích a postřezích

K řešení problémů – využívat zkušenosti získané učením a uchované v paměti

Sociální a personální – pěstovat pozitivní vnímání světa, vyvarovat se omylů při jednání s druhými lidmi

Dovednosti: procvičit si všímavost, představivost a paměť

1. Teoretická příprava:

Pojmy opěrné: vnímání, smyslové orgány, paměť, myšlení, představa, fantazie

Pojmy nové: počitek, vjem, poznání

Sociální poznávání zahrnuje jak sociální vnímání, tak i hodnocení toho, co vnímáme.

Představa – člověk si může vybavit i obraz předmětu, který na něj zrovna nepůsobí, ale někdy v minulosti na něj působil. Představy nebývají tak jasné jak vjemy. Lidskou schopnost vytvářet představy nazýváme představivost. Tak jako představa může být i představivost převážně zraková čili vizuální, sluchová čili auditivní, pohybová čili motorická a podobně.

Fantazie – obrazotvornost, představy, které jsou originální, tvoříme si je sami.

Vnímání (též **percepce**) zachycuje to, co v daný okamžik působí na smysly, informuje o vnějším světě (barva, chuť) i vnitřním (bolest, zadýchání). Vnímání je subjektivním odrazem objektivní reality v našem vědomí prostřednictvím receptorů.

Umožňuje základní orientaci v prostředí, respektive v aktuální situaci. Výsledky vnímání jsou počítka a vjemy.

Počítka je nejjednodušším elementem našeho vnímání. Výsledkem většího množství počítka je **vjem**.

Paměť je schopnost uchovávat a používat informace. Jde o proces vštěpování (kódování), uchovávání (retence) a vybavování (reprodukce) zkušenosti. Paměť se dělí jednak podle délky doby uchování zapamatovaného na **senzorickou**, **krátkodobou** a **dlouhodobou**; dále podle formy ukládání informací na **vizuální**, **akustickou**, **sémantickou** (ukládání významu informace) atd. Další variantou je rozdělení paměti na **mechanickou** a **logickou**.

Myšlení znamená v širším slova smyslu souhrn všech mentálních (psychických) činností, v užším slova smyslu jejich nejsložitější a patrně jen člověku vlastní část, která zpracovává a využívá informace. Navazuje tak na smyslové vnímání, využívá paměti a tvořivosti, se svými obsahy však zachází soustavným a více méně pravidelným způsobem.

Poznání znamená jak proces nabývání znalostí (poznávání), tak i jeho výsledek (poznatek, vědění). Člověk je pro poznávání vybaven – podobně jako jiní živočichové – smysly a pamětí, patrně se od nich ale liší rozvažovací schopností (rozumem) i schopností řeči, která mu dovoluje poznané sdělovat, kritizovat, uchovávat a hlavně účinně používat.

Smysl je schopnost organismu přijímat určitý druh informací z okolí. Tradičně se rozlišuje pět základních smyslů: chuť, čich, sluch, hmat a zrak.

Pět smyslů:

- Zrak – orgán oko
- Sluch – orgán ucho
- Hmat – mechanoreceptory v kůži
- Chuť – chuťové pohárky v ústech (na jazyku)
- Čich – čichové buňky v nose

Další smysly

- Vnímání teploty – termoreceptory v kůži
- Vnímání gravitačního pole – mechanoreceptory ve vestibulárním systému uvnitř vnitřního ucha
- Vnímání času – vnímání času je jednak pro krátkodobé časové úseky – sekundy, minuty, hodiny, které je umístěno v mozku. Tato informace o času je dosti nepřesná a poskytuje pouze orientační hodnotu. Kromě toho existuje vnímání delšího časového úseku – přibližně jednoho dne. Tento smysl je realizován hypothalamem, jenž je umístěn v mozku a sítnici. Jejich činnost je nevědomá. Tento smysl je využíván hypothalamem k realizaci cirkadiálního biorytmu.

2. Rozpracování scénáře hodiny:

Úvod

Seznámení s cílem hodiny – Seznámíme žáky stručně s obsahem hodiny.

Hlavní část

Motivace: po třídě pošleme neznámý předmět a žáci se zavřenýma očima pomocí hmatu se snaží určit, o jaký předmět se jedná.

Expozice: výklad učiva pomocí aktivit, který si žáci během hodiny sami vyzkouší.

Fixace: aktivity: 1) žáci vytvoří dvojice. Jeden z dvojice sleduje toho druhého během jedné minuty. Po té se otočí a pozorovaný na sobě něco změní. Pozorovatel má za úkol uhádnout změnu.

2) Jeden žák se pošle za dveře a ve třídě se viditelně něco změní, žáka zavoláme a musí uhádnout co jsme změnili.

3) Žáci dostanou obrázek a mají minutu na to, aby si jej prohlédly. Po té se snaží nakreslit vše, co si zapamatovali.

Zhodnocení hodiny: Poděkujeme za pozornost a rozloučíme se s žáky.

Použité metody: diskuze, výklad

Použité formy: skupinová výuka